

MILLES VÄLJENDUB SOOLINE EBAVÕRDSUS HARIDUSES

Ühinedes Euroopa Liiduga võttis ka Eesti enda üheks arengueesmärgiks ühiskonnas väljakujunenud soolise ebavõrdsuse kaotamise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise, seega põhimõtte, et naistel ja meestel on võrdsed õigused, kohustused, vastutused ja võimalused kõigis ühiskonnaelu valdkondades.

Haridussüsteemis saavad tüdrukud ja poisid, neiud ja noormehed oma hariduslikud ja sotsiaalsed kogemused, mis otseselt mõjutavad nende tulevast eluteed. Haridussüsteem peab pakkuma poistele ja tüdrukutele võrdsed võimalusi, arvestades nende võimeid, vajadusi ja oskusi ning julgustades neid osalema kõikides eluvaldkondades ja tegevustes.

Sooline ebavõrdsus hariduses väljendub alljärgnevates faktides:

- enamik haridussüsteemist väljalangejatest on noormehed
- gümnaasiumis väheneb poiste osatähtsus järsult võrreldes põhikooliga
- põhiharidusest liiguvad kutseharidusse pigem poisid
- keskharidusjärgses kutseõppes õpib rohkem tüdrukuid kui poisse
- noormehed ja neid teevad kutsevaliku endiselt traditsiooniliste soorollide põhjal: naised on ülekaalus hariduse, tervishoiu ja hoolekande ning humanitaar- ja kunstierialadel, mehed on ülekaalus inseneriteadustes, tööstus- ja ehituserialadel
- kõrghariduses lõpetab kaks korda rohkem naisi kui mehi
- kõrgkooli lõpetanud neidudel on raskem tööd leida kui nende meessoost eakaaslastel
- naiste kõrgem haridustase ei too kaasa naiste kõrgemat esindatust majanduse ja poliitika tippjuhtimise tasandil
- koolides, kutseõppeasutustes ja ülikoolides on enamik töötajatest naised ja enamik juhtidest mehed
- mida kõrgem on akadeemilise karjääri aste, seda väiksem on naiste osakaal.

Soolised erinevused ja ebavõrdsus haridusvaldkonnas ja tööturul ei tulene sugude bioloogilistest erinevustest, vaid väljakujunenud tavadest, soostereotüüpidest ja traditsioonilistest ettekujutustest tütarlastele ja poistele, naistele ja meestele sobivast käitumisest, kutse- ja erialavalikutest.

Hariduse omandamise käigus kujuneb õpilastel läbi formaalse ja variõppekava ettekujutus oma võimetest ja võimalustest, milles on oluline roll ka koolikultuuril ja õpetajatel.

Soolise ebavõrdsuse vähendamiseks on vaja kõikide haridustasandite koostööd, et:

- kaotada olemasolevad soolised lõhed hariduses
- mitmekesistada mõlema soo haridus- ja kutsevalikuid
- vabaneda sooliselt stereotüüpsetest eelarvamustest.

Soolise võrdõiguslikkuse seaduse kohaselt peavad õppekavad, kasutatav õppematerjal ja läbiviidavad uuringud aitama kaasa naiste ja meeste, tüdrukute ja poiste ebavõrdsuse kaotamisele ja võrdõiguslikkuse edendamisele. Kaugem eesmärk on saavutada selline olukord, kus poisid ja tüdrukud, neiud ja noormehed teevad oma huviala-, haridus- ja karjäärivalikud individuaalselt, vabadena piiravatest soolistest eelarvamustest ja hoiakutest.

Õpetajad peavad teadma, kuidas ühiskonnas kehtivad soolised rolliootused ja eelarvamused mõjutavad õpilaste valikuid. Sooidentiteedi ja soolisuse kujunemine, sookategooria olemus ja mõju indiviidi elukäigule peaks olema tavapärane aruteluteema, mis toetub faktidele ja teadusuuringutele.

Selleks on vaja toetada interdistsiplinaarseid soouuringuid ja soouurimuste institutsionaliseerumist Eesti kõrgkoolides ning sooaspektide integreerimist kõigi valdkondade õppekavadesse ja õpetajaharidusse.

